

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 133

van **LUDWIG VANDENHOVE**

datum: 12 januari 2021

---

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Ongelijkheid in het onderwijs en op de arbeidsmarkt - Beleidsvisie

Op maandag 23 november jl. verschenen de resultaten van een VUB-onderzoek door Dr. Laura Westerveen die toch wel zorgwekkend zijn. Volgens het onderzoek worden in Belgische en Duitse beleidsteksten etnisch-rationale ongelijkheden in het onderwijs en op de arbeidsmarkt veelal voorgesteld als individuele tekortkomingen van migranten en minderheden zelf, zoals bijvoorbeeld onvoldoende taalkennis of een gebrek aan de juiste kwalificaties.

Het beleidsdiscours heeft weinig aandacht voor structurele oorzaken van etnisch-rationale ongelijkheid, zoals structureel racisme. Dit is het soort racisme dat, los van de intenties van individuen, aanwezig is in onze economische, politieke en onderwijssystemen en de kansen van migranten en minderheden in de samenleving kan beïnvloeden. Door de aandacht op individuele tekortkomingen te leggen, verschuift de overheid de verantwoordelijkheid voor de ongelijkheden door naar migranten- en minderheidsgroepen zelf. Deze framing vertaalt zich ook naar de beleidsoplossingen die worden voorgesteld. Ook hier ligt de aandacht op taallessen en individuele competenties, en nauwelijks op concrete anti-discriminatiemaatregelen zoals controles door middel van praktijktesten of positieve acties.

Volgens de onderzoekster zijn er wel enige verschillen op te merken tussen het discours van de verschillende overheden: "Het grootste verschil vindt men binnen de Belgische casus. In het Vlaamse discours wijst men bovenal op taalachterstanden van mensen met een migratieachtergrond. In Franstalig België is daarentegen eerder sprake van een (kleurenblind) discours dat de nadruk legt op socio-economische ongelijkheid in plaats van etnisch-rationale ongelijkheid."

1. In hoeverre wordt de socio-economische achtergrond van minderheidsgroepen in de beleidsnota van de minister als verklaring gezien voor etnisch-rationale ongelijkheden in het onderwijs en op de arbeidsmarkt?
2. Is de minister van oordeel dat ongelijkheden voornamelijk verklaard kunnen worden door individuele tekortkomingen van migranten en minderheden zelf, zoals bijvoorbeeld onvoldoende taalkennis of een gebrek aan de juiste kwalificaties?
3. Vindt de minister de kennis van het Nederlands belangrijker dan de socio-economische situatie voor het wegwerken van ongelijkheden in het onderwijs en op de arbeidsmarkt?

4. Hoe wil de minister de conclusies van bovenvermeld onderzoek meenemen in zijn beleid ter zake?
5. Welke cijfers heeft de minister over de kennis van het Nederlands over de provincies? Welke cijfers heeft hij van de socio-economische situatie van anderstaligen over de provincies? Kan hij een overzicht bezorgen van de cijfers die hij heeft over ongelijkheden in het onderwijs en op de arbeidsmarkt, over de provincies?
6. Verschillende wetenschappelijke onderzoeken tonen aan dat een degelijke kennis van de moedertaal het aanleren van een tweede taal bevordert. Met de focus op enkel het Nederlands wordt voorbijgegaan aan deze vaststelling.
Zal de minister die onderzoeken raadplegen om zijn beleid daarop af te stemmen?
7. In hoeverre ziet de minister discriminatie/racisme ook als mogelijke verklaring voor ongelijkheden? Welke concrete beleidsacties zijn op dat gebied gepland?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 133 van 12 januari 2021
van **LUDWIG VANDENHOVE**

---

1. Voor haar doctoraat bestudeerde Laura Westerveen beleidsplannen uit de periode 2000 – 2017. De beleidsplannen dateren dus van vorige legislaturen.

In mijn beleidsnota voor 2019-2024 wordt het bestrijden van discriminatie en racisme wel als doelstelling opgenomen (OD 1.3: we bestrijden alle vormen van discriminatie en racisme). Ook in het horizontaal gelijke kansen en integratiebeleidsplan is dit opgenomen als doelstelling (5: in Vlaanderen is geen plaats voor discriminatie, racisme en seksisme. We maken van Vlaanderen het voorbeeld in deze strijd.).

Ik wil mijn beleid baseren op wetenschappelijk onderzoek. In onderzoek worden verschillende variabelen bestudeerd om de ongelijke uitkomsten in het onderwijs en de arbeidsmarkt te verklaren. De socio-economische achtergrond van leerlingen of werk(zoek)enden blijkt hier bijna altijd een belangrijke verklaring. Maar ook wanneer de socio-economische variabelen constant gehouden wordt, blijven er verschillen bestaan. Andere verklarende variabelen die veel moeilijker te becijferen zijn, zijn talenkennis en sociale netwerken, maar ook schoolbeleid en discriminatie.

2. Achterstand in het onderwijs en op de arbeidsmarkt is het resultaat is van een complex samenspel van zowel individuele en sociale factoren (opleidingsniveau, socio-economische situatie van de ouders, taalkennis en sociale netwerken) als structurele factoren (discriminatie). Dit wordt ook aangetoond door allerhande onderzoek. Daarom focust mijn beleid op de verschillende aspecten tegelijkertijd: het versterken van sociale netwerken, het bestrijden van discriminatie, het versterken van de taalverwerving Nederlands, et cetera.
3. Het versterken van de kennis van het Nederlands is één van de elementen die kansen op de arbeidsmarkt en in het onderwijs verbetert én zo ook een positieve invloed heeft op de socio-economische situatie. Voor nieuwkomers is beperkte kennis van het Nederlands een evidente, grote drempel voor succes in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Ik vind het daarom belangrijk om hierop in te zetten.

Aangezien we ook ongelijke uitkomsten vaststellen bij personen van buitenlandse herkomst die hier opgroeiden, is het duidelijk dat de kennis van het Nederlands niet de enige drempel is. Ook het bestrijden van discriminatie en het versterken van sociale netwerken is daarom van groot belang.

4. Zoals eerder vermeld houden mijn beleidsnota en het horizontaal plan rekening met meerdere oorzaken van ongelijkheid door zowel te focussen op Nederlandse taalverwerving als op sociale netwerken en het bestrijden van discriminatie.
5. Hierna geven we een overzicht van de belangrijkste monitoren die gebruikt worden als basis voor het beleid. Daarnaast worden ook relevante studies in de verschillende domeinen zoals werk en onderwijs opgevolgd.

In het rapport van de **survey Samenleven in Diversiteit** van 2017 zijn er cijfers terug te vinden over de taalkennis van personen van Turkse, Marokkaanse, Poolse,

Roemeense en Congolese herkomst in Vlaanderen. Het rapport bevat ook cijfers over o.a. tewerkstelling, ervaringen van discriminatie op de arbeidsmarkt en op school, sociale netwerken, ...

In de **Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor** (VLIM) van 2018 zijn dan weer veel gegevens terug te vinden over ongelijkheden in het onderwijs en op de arbeidsmarkt naar herkomst, geboorteland en nationaliteit (als proxy voor anderstaligheid) in Vlaanderen. Beide rapporten zijn hier terug te vinden: <https://samenleven-in-diversiteit.vlaanderen.be/rapport>.

Via de **dataleptoepassing van het departement onderwijs** is het mogelijk om gegevens over vroegtijdig schoolverlaten en schoolse achterstand op te vragen naargelang thuistaal en provincie (zie <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/dataleop-aan-de-slag-met-cijfers-over-onderwijs>).

Via de **webtoepassing van het datawarehouse van de kruispuntbank van de sociale zekerheid (KSZ)** is het dan weer mogelijk om cijfers over de arbeidsmarktpositie op te vragen naargelang herkomst, nationaliteit of geboorteland (als proxy voor anderstaligheid) en de provincie waar men woont (zie https://dwh-live.bcass.fgov.be/nl/dwh/dwh_page/content/websites/datawarehouse/menu/webtoepassing-globale-cijfers.html).

Ook de vierde **socio-economische monitoring** van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en Unia, op basis van gegevens van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid en het Rijksregister vormt een belangrijke bron voor gegevens over verschillen op de arbeidsmarkt naar migratie-achtergrond (als proxy voor anderstaligheid).

6. Zoals eerder vermeld zie ik het aanleren van het Nederlands als een belangrijke factor, ter versterking van de positie van personen van buitenlandse herkomst. In een superdiverse samenleving is een gemeenschappelijke taal nodig als verbindend element en helpt het dus ook om de sociale cohesie te versterken. Daarom neem ik eveneens als mijn collega-ministers verschillende maatregelen om de kennis van het Nederlands te bevorderen.

Deze beleidsfocus doet geen afbreuk aan het erkennen van de meerwaarde van meertaligheid. De kennis van élké taal kan een meerwaarde bieden in een geglobaliseerde wereld en ook de wetenschappelijke vaststelling dat dit het aanleren van een nieuwe taal kan bevorderen.

7. Discriminatie en racisme hebben een invloed op ongelijkheden op de arbeidsmarkt, de woningmarkt, et cetera. Dit heeft recent onderzoek opnieuw aangetoond. De Vlaamse Regering wil werken aan een beleid dat alle mensen gelijke kansen geeft, ongeacht leeftijd, gender, handicap, seksuele oriëntatie, herkomst, et cetera. Daarom werd in juni 2020 beslist om een sensibiliserend monitoringssysteem uit te werken dat de aard en het volume van discriminatie in beeld brengt. Als eerste stap heeft een expertencomité zich gebogen over geschikte methoden voor een monitoringssysteem en hoe die sensibiliserend ingezet kunnen worden. Het eindrapport werd begin december 2020 opgeleverd en is hier terug te vinden: <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/5FD7C2746B34EF00080002A8>

De volgende stap – binnen mijn bevoegdheden – is het monitoren van en sensibiliseren rond discriminatie bij de Vlaamse overheid als werkgever en lokale besturen. Bij de Vlaamse overheid als werkgever zullen o.a. correspondentietesten gebruikt worden voor een nulmeting en zullen – daaraan gekoppeld – sensibiliserende maatregelen genomen worden. Voor lokale besturen zal ingezet worden op kennisdeling en samenwerking met

de Vlaamse overheid en zal concrete ondersteuning geboden worden aan de lokale besturen op vlak van monitoring en sensibilisering met betrekking tot discriminatie.